

แบบรายงานการตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565

ประเด็นที่ 4 สุขภาพกลุ่มวัย สุขภาพจิต

หัวข้อ บูรณาการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ

จังหวัดสระแก้ว เขตสุขภาพที่ 6 รอบที่ 2 /2565

วันที่ 16-17 มิถุนายน 2565

1.หน่วยงานที่รับผิดชอบ (กรม/กอง/ศูนย์วิชาการ)

หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก: กรมการแพทย์

หน่วยงานผู้รับผิดชอบร่วม: กรมอนามัย, กรมสุขภาพจิต, กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ

2. วิเคราะห์สถานการณ์ในพื้นที่

จังหวัดสระแก้วมีผู้สูงอายุ ร้อยละ 16.2 (ผู้สูงอายุ 91,035 คน จากประชากรทั้งหมด 561,992 คน) ส่วนมากเป็นผู้สูงอายุตอนต้น ร้อยละ 57.66 สัดส่วนประชากรผู้สูงอายุน้อยกว่าระดับเขต (ร้อยละ 16.39) และประเทศ (ร้อยละ 18.50) อำเภอที่มีผู้สูงอายุมากที่สุดคือ อำเภอวังสมบูรณ์ ร้อยละ 17.46 รองลงมาคือ อำเภอเมืองสระแก้ว ร้อยละ 16.98 และอำเภอวัฒนานคร ร้อยละ 16.62 ตามลำดับ การคัดกรองประเมินความสามารถในการประกอบกิจวัตรประจำวัน (Barthel Activities of Daily Living : ADL) ปีงบประมาณ 2565 คัดกรองได้ ร้อยละ 73 (ผู้สูงอายุที่คัดกรอง ADL 58,740 คน จากทั้งหมด 80,465 คน) พบผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเองได้ดี (กลุ่มติดสังคม) ร้อยละ 95.78 ช่วยเหลือตนเองได้บ้าง (กลุ่มติดบ้าน) ร้อยละ 3.54 และช่วยเหลือตนเองได้น้อยหรือไม่ได้เลย (กลุ่มติดเตียง) ร้อยละ 0.67

ชมรมผู้สูงอายุทุกระดับสมัครเป็นสมาชิกสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ปัจจุบันมีชมรมผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิก จำนวน 117 ชมรม ผ่านเกณฑ์ประเมินชมรมผู้สูงอายุคุณภาพ 113 ชมรม คิดเป็นร้อยละ 96.58

การคัดกรองกลุ่มอาการที่พบบ่อยในผู้สูงอายุ (Geriatrics Syndrome) ได้แก่ โรคสมองเสื่อม คัดกรองได้ร้อยละ 52.67 พบความผิดปกติ ร้อยละ 0.28 ภาวะซึมเศร้า คัดกรองได้ร้อยละ 76.78 พบผิดปกติร้อยละ 0.04 ข้อเข่าเสื่อม คัดกรองได้ร้อยละ 70.75 พบผิดปกติ ร้อยละ 2.22 ภาวะหกล้ม คัดกรองได้ร้อยละ 70.28 พบผิดปกติ ร้อยละ 2.90 อำเภอที่พบผู้สูงอายุเสี่ยงต่อภาวะหกล้มมากที่สุดคือ อ.เขาฉกรรจ์ ร้อยละ 14.52 รองลงมาคือ อ.วังน้ำเย็น ร้อยละ 5.57 และ อ.ตาพระยา ร้อยละ 3.65 การคัดกรองสุขภาพช่องปาก ร้อยละ 72.22 พบผิดปกติ ร้อยละ 0.43

การคัดกรองซึมเศร้า (2Q) ในผู้สูงอายุกลุ่มติดบ้าน ติดเตียง จำนวน 2,216 คน (เป้าหมาย 2,465 คน) คิดเป็นร้อยละ 89.90 โดยอำเภอที่มีผลคัดกรองซึมเศร้า 2Q สูงสุด คือ อำเภอโคกสูง อำเภอเมืองสระแก้ว และ อำเภออรัญประเทศ (ร้อยละ 97.35, 95.45 และ 94.17 ตามลำดับ) พบผู้สูงอายุกลุ่มติดบ้าน ติดเตียง เสี่ยงซึมเศร้า จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 0.41 ได้รับการประเมินต่อยุทธวิธีแบบประเมินซึมเศร้า 9Q จำนวน 2 คน คิดเป็น ร้อยละ 22.22 ผลการประเมินพบผู้มีความเสี่ยงซึมเศร้า จำนวน 1 คน (ข้อมูลจาก HDC หมวตส่งเสริมและป้องกันปัญหาสุขภาพจิต วันที่ 2 มิถุนายน 2565)

การสำรวจพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ผู้สูงอายุปี 2565 จำนวน 8 ด้าน ผ่าน Blue Book Application เป้าหมายการสำรวจ จำนวน 6,762 คน สำรองได้ 7,666 คน ผลจากการสำรวจ พบว่าผู้สูงอายุมีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ครบ 8 ด้าน ร้อยละ 52.4 สำหรับพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์รายด้าน พบน้อยที่สุดคือ มีกิจกรรมทางกายที่ระดับปานกลางสะสม 150 นาที/สัปดาห์ ร้อยละ 71.05 รองลงมาคือ กินผักและผลไม้ได้วันละ 5 กำมือ เป็นประจำ ร้อยละ 76.04 และการนอนหลับอย่างเพียงพอ อย่างน้อยวันละ 7 – 8 ชั่วโมง ร้อยละ 78.61 จังหวัดจัดทำแผนการดูแลส่งเสริมสุขภาพรายบุคคลในชุมชน (Individual Wellness Plan) เพื่อให้แกนนำชมรมผู้สูงอายุ 113 ชมรม นำองค์ความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่และมีการจัดทำแผนการดูแลส่งเสริมสุขภาพรายบุคคลในชุมชน (Individual Wellness Plan) ในชมรมฯ อย่างน้อย ชมรมละ 6 -115 คน รวม 4,849 คน จังหวัดได้จัดทำแผนงานโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุน

งบ PPA จากสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เขต 6 ระยอง การดำเนินงานตำบลที่มีระบบส่งเสริมสุขภาพดูแลผู้สูงอายุระยะยาว (Long Term Care) ผ่านเกณฑ์ ในปี 2565 ร้อยละ 100 (มีตำบลทั้งหมด 59 ตำบล จำแนกเป็น ตำบลผ่านเกณฑ์ในปี 62-64 จำนวน 14 แห่ง และตำบลที่ผ่านเกณฑ์ปี 59-61 และได้รับรองซ้ำในปี 65 (Re-Accreditation) จำนวน 45 แห่ง) มี Care Manager จำนวน 147 คน และมีผู้ดูแลผู้สูงอายุ (Care Giver) จำนวน 1,031 คน ผู้ที่มีภาวะพึ่งพิงรายใหม่ปี 2565 จำนวน 1,206 คน ได้รับการจัดทำแผนการดูแลผู้สูงอายุรายบุคคล (Care Plan) ในระบบโปรแกรม 3C ปี 2565 จำนวน 1,156 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.85 และยอดสะสมการจัดทำ Care Plan ปี 2561 – 2565 จำนวน 3,848 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.76 และผู้ที่มีภาวะพึ่งพิงในโครงการ Long Term Care ได้รับการดูแลตาม Care Plan ครบ 9 เดือนขึ้นไปที่มีการบันทึกในระบบ สปสช. 353 คน มีการเปลี่ยนแปลงคะแนน ADL ดีขึ้น 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.97

ปัญหา/สาเหตุ	แผน/กิจกรรมการแก้ไขปัญหา	ความก้าวหน้า/ผลการดำเนินงาน
<p>1.พฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ของผู้สูงอายุ</p>	<p>กรมอนามัย</p> <p>- ศูนย์อนามัยที่ 6 ชี้แจงการส่งเสริมสุขภาพดี ชะลอชรา ชีวียืนยาว, การใช้งานแอปพลิเคชัน BLUEBOOK และ การสำรวจพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ของผู้สูงอายุ ผ่านการประชุมชี้แจงแผนงานส่งเสริมสุขภาพกลุ่มวัยผู้สูงอายุ เขตสุขภาพที่ 6 ปี 2565 (ระบบออนไลน์)</p> <p>จังหวัด</p> <p>- ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคมที่มี Smart phone ใช้ Blue Book Application เพื่อสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพด้วยตนเอง ประเมินสุขภาพและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพตนเอง ส่วนผู้สูงอายุที่ไม่มี Smart phone สสจ.สระแก้ว ได้จัดทำแผนงานโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณจังหวัดสระแก้ว จัดทำสมุดบันทึกสุขภาพผู้สูงอายุ จำนวน 2,450 เล่ม เพื่อส่งให้ รพ., รพ.สต. นำไปให้ผู้สูงอายุมีการประเมินสุขภาพตนเอง</p>	<p>กรมอนามัย</p> <p>- ชี้แจงการส่งเสริมสุขภาพดี ชะลอชรา ชีวียืนยาว, การใช้งานแอปพลิเคชัน BLUEBOOK และ การสำรวจพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ของผู้สูงอายุ ผ่านการประชุมชี้แจงแผนงานส่งเสริมสุขภาพกลุ่มวัยผู้สูงอายุ เขตสุขภาพที่ 6 ปี 2565 (ระบบออนไลน์)</p> <p>- ประชุมขับเคลื่อนการดำเนินงาน Blue Book Application ผ่านชมรม/ร.ผู้สูงอายุ (ระบบออนไลน์)</p> <p>จังหวัด</p> <p>- จังหวัดมีการดำเนินงานอบรมเชิงปฏิบัติการพร้อมจัดกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ (ชะลอชรา ชีวียืนยาว) พร้อมจัดทำแผนส่งเสริมสุขภาพดี (Individual wellness plan) 113 ชมรม 4,849 คน สสจ.สระแก้ว ได้จัดทำแผนงานโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณจังหวัดสระแก้วมาจัดกิจกรรมในชมรม</p> <p>- มีผู้สูงอายุใช้ Blue Book Application จำนวน 7,666 คน พบผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ จำนวน 4,017 คน คิดเป็นร้อยละ 52.4 อำเภอที่พบผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์มากที่สุด คือ อ.เขาฉกรรจ์ จำนวน 904 คน คิดเป็นร้อยละ 70.02 รองลงมาคือ อ.โคกสูง จำนวน 288 คน คิดเป็นร้อยละ 66.98 และ อ.อรัญประเทศ จำนวน 819 คน คิดเป็นร้อยละ 61.35 ตามลำดับ (ข้อมูลจาก Bluebook Application กรมอนามัย ณ วันที่ 6 มิถุนายน 2565)</p>

ปัญหา/สาเหตุ	แผน/กิจกรรมการแก้ไขปัญหา	ความก้าวหน้า/ผลการดำเนินงาน
2. สมองเสื่อม พลาตตกหนัก	<p>กรมอนามัย</p> <p>1. ส่งเสริมสนับสนุนความรู้ด้านสุขภาพผู้สูงอายุ ส่งเสริมการเคลื่อนไหวและออกกำลังกาย เพื่อลดโอกาสเสี่ยงในการหกล้มของผู้สูงอายุ</p> <p>จังหวัด</p> <p>- ส่งเสริมให้สมาชิกแกนนำในชมรมผู้สูงอายุ จำนวน 9 อำเภอ 113 ชมรม จัดกิจกรรมชะลอชรา ชีววัยยืนยาว</p>	<p>กรมอนามัย</p> <p>1. ศูนย์อนามัยที่ 6 ประชุมเชิงปฏิบัติการส่งเสริมป้องกันการพลาตตกหนักของผู้สูงอายุ เขตสุขภาพที่ 6 วันที่ 18 เมษายน 2565</p> <p>2. ศูนย์อนามัยที่ 6 จัดทำ “คู่มือป้องกันการพลาตตกหนักในผู้สูงอายุ เขตสุขภาพที่ 6” เพื่อเป็นแนวทางป้องกันการพลาตตกหนัก เนื้อหาประกอบด้วย ความรู้การเปลี่ยนแปลงตนเองในผู้สูงอายุ ความรอบรู้ด้านสุขภาพ การประเมินคัดกรองความสามารถในการดำเนินชีวิตประจำวัน (ADL) การประเมินความเสี่ยงการพลาตตกหนัก การออกกำลังกายเสริมสร้างความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ และการจัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ</p> <p>จังหวัด</p> <p>- นิเทศติดตามคลินิกผู้สูงอายุในโรงพยาบาล</p> <p>- จัดตั้งคลินิกผู้สูงอายุในโรงพยาบาล จำนวน 6 แห่ง มีการจัดบริการดูแลผู้สูงอายุที่ผ่านการคัดกรองพบว่าเสี่ยงต่อการเกิดภาวะสมองเสื่อม (AMT) จำนวน 38 ราย คิดเป็นร้อยละ 100 และดูแลผู้สูงอายุที่พบภาวะเสี่ยงต่อการหกล้ม จำนวน 52 ราย คิดเป็นร้อยละ 100</p>
3. ตำบลที่มีระบบส่งเสริมสุขภาพดูแลผู้สูงอายุระยะยาว (Long Term Care)	<p>กรมอนามัย</p> <p>1. ขับเคลื่อนการดำเนินการส่งเสริมดูแลผู้สูงอายุระยะยาว เขตสุขภาพที่ 6</p> <p>2. ขับเคลื่อน Digital Health Platform (Blue Book, โปรแกรม 3 C กรมอนามัย)</p>	<p>กรมอนามัย</p> <p>1. ศูนย์อนามัยที่ 6 จัดประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนานวัตกรรม ระบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุระยะยาว เขตสุขภาพที่ 6 วันที่ 21-22 มิถุนายน 2565 ณ ห้องประชุมสัตบรรณ (ระบบออนไลน์)</p> <p>2. ประชุมติดตามการขับเคลื่อนการส่งเสริมสุขภาพวัยผู้สูงอายุ เขตสุขภาพที่ 6 ประจำปี 2565 โดยใช้ Digital Health Platform (Blue Book โปรแกรม LTC กรมอนามัย) ผ่านระบบออนไลน์ วันที่ 11 พฤษภาคม 2565</p> <p>3. ศูนย์อนามัยที่ 6 จัดทำคลิป VDO ออกกำลังกายเพื่อป้องกันการพลาตตกหนัก เนื้อหาประกอบด้วย การประเมินความเสี่ยงการพลาตตกหนัก และการออกกำลังกายเสริมสร้างความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ ความยาว 15 นาที</p>

ปัญหา/สาเหตุ	แผน/กิจกรรมการแก้ไขปัญหา	ความก้าวหน้า/ผลการดำเนินงาน
	<p>ระดับจังหวัด</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้ว่าราชการจังหวัดสระแก้ว กำหนดประเด็นการพัฒนาในการดูแลผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพให้คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) โดยนายอำเภอ และส่วนราชการที่เกี่ยวข้องนำไปเป็นประเด็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในระดับอำเภอ ตำบล และชุมชน - ประชุมสมาคมสมาคมผู้สูงอายุสัญจร 3 เดือน/ครั้ง (พ.ย.64, ก.พ.65, พ.ค.65, ส.ค.65) งบ อบจ. สระแก้ว - สมัชชาสุขภาพผู้สูงอายุจังหวัดสระแก้ว เดือน พฤษภาคม 2565 (งบสำนักงานสุขภาพแห่งชาติ) 	<p>ระดับจังหวัด</p> <ul style="list-style-type: none"> - อบรมฟื้นฟูความรู้และทักษะของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (Care giver) หลักสูตร 18 ชั่วโมง (งบพัฒนาจังหวัดสระแก้ว) อบรมครอบคลุม ทั้ง 9 อำเภอ จำนวน 960 คน - อบรมเชิงปฏิบัติการพร้อมจัดกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ (ชะลอชรา ชีวียืนยาว) พร้อมจัดทำแผนส่งเสริมสุขภาพดี (Individual wellness plan) จำนวน 8 ชมรมๆละ 50 คน รวม 400 คน (งบพัฒนาจังหวัดสระแก้ว) กำหนดจัดอบรมภายในเดือน เมษายน 2565 - จังหวัดสระแก้ว ร่วมกับ คณะพระสังฆาธิการ จังหวัดสระแก้ว กลุ่มสภา จังหวัดตราด และประชาชนในชุมชน ร่วมกันจัดตั้งศูนย์กายอุปกรณ์ที่วัด เพื่อจัดหาเตียง และอุปกรณ์ในการดูแลผู้ป่วยที่ติดเตียงในชุมชน จำนวน 5 แห่ง สำหรับดูแลผู้ป่วยติดเตียงในจังหวัดสระแก้ว รวม 96 เตียง เตียงไฟฟ้า 1 เตียง ที่นอนลม 5 ชุด เครื่องดูดเสมหะ 3 เครื่อง วีลแชร์ 10 ตัว โดยมีการจัดบริการให้ยืมเตียงทั้งหมด 184 ครั้ง มีรายนามศูนย์ฯ ดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 1.ศูนย์สร้างสุข สร้างคน สร้างชาติ วัดป่าเขาย้อย ผาแดง ตำบลทัพราช อำเภอตาพระยา 2.ศูนย์สังฆะประชาปันสุข วัดเหล่าอ้อย ตำบลหนองสังข์ อำเภออรัญประเทศ 3.ศูนย์สังฆาประชานุเคราะห์ วัดบึงพระราม ตำบลพระเพลิง อำเภอเขาฉกรรจ์ 4.ศูนย์กายอุปกรณ์บารมีหลวงปู่ศุข ตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอวัฒนานคร 5.ศูนย์สังฆะบวรสร้างสุข วัดคลองคันฉอ ตำบลสระขวัญ อำเภอเมืองสระแก้ว

3.นวัตกรรมตัวอย่างที่ดี (ถ้ามี)

- ผู้สูงอายุต้นแบบ สุขภาพดี ชีวีมีสุข ดีเด่น ระดับจังหวัด ได้แก่ นายสำเนียง รอนนากุล ต.เมืองไผ่ อ.อรัญประเทศ
- ผู้จัดการการดูแลผู้สูงอายุดีเด่น (Care manager) ระดับจังหวัด ได้แก่ นางปัญญชญา โสดาจันทร์ พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ รพ.สต.ตาหลังใน ต.ตาหลังใน อ.วังน้ำเย็น
- ผู้ดูแลผู้สูงอายุ (Care giver) ดีเด่น ระดับจังหวัด ได้แก่ นางทัศนีย์ เหล่าสา รพ.สต.คลองจระเข้ ต.ทุ่งมหาเจริญ อ.วังน้ำเย็น

- มาตรการด้านการส่งเสริมดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ ดีเด่น ได้แก่ กระจายออกกำลังกาย ชมรมผู้สูงอายุคลองทับจันทร์ อ.อรัญประเทศ

- ตำบล Long Term Care ดีเด่น ต.วังทอง อ.วังสมบูรณ์

- ชมรมผู้สูงอายุดีเด่น ได้แก่ ชมรมผู้สูงอายุตำบลวัฒนานคร อ.วัฒนานคร

4. ข้อเสนอแนะของผู้นิเทศ

4.1 สำหรับพื้นที่

- ติดตามผลการจัดทำแผนส่งเสริมสุขภาพดี (Individual wellness plan) ในชมรมผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง
- ขยายการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในกลุ่มสุขภาพดี เช่น โรงเรียนผู้สูงอายุ และในกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมในชมรมต่างๆ

- ส่งเสริมให้บุคลากรสาธารณสุขใน รพ.สต. ประเมินสุขภาพจิตผู้สูงอายุครอบคลุมมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยง ซึมเศร้า ควรได้รับการประเมินซึมเศร้า (9Q) ครบถ้วน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาสุขภาพจิตที่อาจรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ในผู้สูงอายุกลุ่มเสี่ยง

- ส่งเสริมให้บุคลากรสาธารณสุขใน รพ.สต. แนะนำและให้สุขภาพจิตศึกษากับผู้สูงอายุที่บ้าน ติดเตียง ตลอดจนญาติผู้ดูแล อย่างสม่ำเสมอโดยใช้ช่องทางความรู้และสื่อต่างๆ ของกรมสุขภาพจิตประกอบการติดตามเยี่ยมบ้าน เพื่อให้การดูแลสังคมจิตใจผู้สูงอายุมีประสิทธิภาพมากขึ้น

4.2 สำหรับส่วนกลาง

- สื่อหรือองค์ความรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อการพัฒนาและขับเคลื่อนงานผู้สูงอายุในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

ผู้รายงาน : นางสาวลลิตา สุกแสงปัญญา

ตำแหน่ง : นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ

โทรศัพท์ : 062 335 5505

ผู้รายงาน : นางสาวจรรยา สอนภักดี

ตำแหน่ง : นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ

หัวหน้ากลุ่มงานวิชาการ ศูนย์สุขภาพจิตที่ 6

โทรศัพท์ : 093 398 9832

ผู้ตรวจรายงาน : นางยุพา ชัยเพชร

ตำแหน่ง : นักวิชาการสาธารณสุขเชี่ยวชาญ (ด้านโภชนาการ)

โทรศัพท์ : 094 479 4115

วัน/เดือน/ปี : 16 มิถุนายน 2565